

Otázka: Geografie jako věda

Předmět: Zeměpis

Přidal(a): KatkaCer

Geografie je věda, která se zabývá krajinou sférou a zkoumá vzájemné vztahy mezi přírodním prostředím a lidskou společností v prostoru a čase. Geografie leží na rozhraní přírodních, společenských a technických věd

Geografie patří mez i nejstarší vědní disciplíny

- Počátky se objevují již ve starověkém Řecku.
- Nejvýznamnějším antickým geografem byl Eratosthénés z Kyrény, který sestavil na přelomu 2-3 století př.n.l. dílo Geografika, kde vyčlenil geografii za samostatnou vědní disciplínu
- Slovo geografie pochází z řečtiny (gé-země, grafein-psát =zeměpis)
- Ve svých počátcích zahrnovala všechny poznatky o Zemi - o jejím tvaru, velikosti, postavení ve vesmíru
- Postupně se geografie rozšiřovala o nové aktuální otázky- zabývajících se jednotlivými regiony světa, popisem jejich obyvatelstva, hospodářstvím, vztahem společnosti k přírodnímu prostředí
- Nutností bylo graficky znázorňovat zemský povrch, proto vzniká **kartografie - nauka o mapách**
- Postupně se objekt geografie zúžil- objektem již není Země jako celek, ale **krajinná sféra**
- Z geografie se vyčlenilo mnoho disciplín studujících Zemi
- Geografie již není pouze věda popisná, ale slouží k vysvětlení jevů
- Nemá již pouze vzdělávací význam, ale je vědou s praktickým zaměřením

OBJEKT GEOGRAFIE

Planeta je složena z několika vrstev tzv. **GEOSFÉR**. Pro geografii mají největší význam vrstvy, které se nacházejí při povrchu zemského tělesa. Patří sem

- **Litosféra**
- **Atmosféra**
- **Hydrosféra**
- **Pedosféra**
- **Biosféra**

Těchto pět sfér dohromady tvoří **fyzicko-geografickou sféru** (sféru přírodní)

Součástí geografie je také **socioekonomická sféra** (společensko-hospodářská sféra neboli lidská společnost a její výtvoř).

Obě složky jsou vzájemně propojeny vazbami a tvoří jednotný systém nazývaný **KRAJINNÁ SFÉRA**

Objektem studia geografie je krajinná sféra

GEOGRAFICKÉ DISCIPLÍNY

Díky rostoucímu množství vědeckých poznatků stále vznikají a rozvíjejí se dílčí geografické disciplíny.

Geografie využívá poznatky z jiných oborů například z matematiky, chemie, fyziky, historie atd.

Fyzická geografie - zahrnuje disciplíny

- Geomorfologie = tvary zemského povrchu, jejich vznik a vývoj
- Klimatologie = nauka o podnebí
- Meteorologie = studuje počasí

- Hydrologie = studuje hydrosféru
- Oceánografie = studuje vodstvo a oceány
- Pedologie = studuje půdu a její rozmístění
- Biogeografie = věda o biosféře
- Glaciologie = studuje ledovce
- Geokryologie = věda o permafrostu

Socioekonomická geografie zahrnuje (společensko-hospodářské vědy)

- Geografie obyvatelstva = rozmístění obyvatel a jejich struktura
- Geografie sídel = zákonitosti sídel
- Geografie průmyslu = rozmístění průmyslové výroby
- Geografie zemědělství = rozmístění zemědělství
- Geografie dopravy = dopravní pohyby a dopravní síly
- Geografie cestovního ruchu = rozmístění cestovního ruchu
- Geografie služeb = rozmístění služeb

Kartografické disciplíny - o tvorbě, reprodukci a využití map

- Kartometrie
- Tematická kartografie
- Matematická kartografie
- a jiné

Ostatní geografické vědy

- Regionální geografie = geografické studium jednotlivých oblastí
- Politická geografie = územní vývoj států, státních hranic, státní zřízení, forma vlády v jednotlivých státech
- Nauka o krajině
- Historická geografie

METODY GEOGRAFIE

Při výzkumu krajinné sféry se v geografii uplatňují dva základní přístupy (hlediska)

- Hledisko prostorovosti – sleduje prostorové rozšíření objektů a jevů v rámci krajinné sféry. Má význam při studiu různých regionů k porovnání shodných a odlišných rysů v oblastech
- Hledisko syntetičnosti – je založeno na zkoumání vztahů mezi jednotlivými složkami krajinné sféry. Studuje, jak na sebe působí a jak se vzájemně ovlivňují

K nepoužívanějším metodám výzkumu krajinné sféry patří

- Terénní geografický výzkum
- Geografický popis
- Geografické experimenty
- Dálkový průzkum země
- Systematizace geografických údajů

VÝZNAM GEOGRAFIE

Pro lidskou společnost je značný. Studuje aktuální stav krajinné sféry a snaží se o prognózy dalšího vývoje. Mezi nejpodstatnější úkoly současné geografie je například

- Studium a komplexní hodnocení přírodní složky krajinné sféry
- Vypracování způsobu boje proti znehodnocování životního prostředí
- Studium a prognózy přírodních katastrof a nalezení opatření proti jejich následkům
- Studium prostorového rozložení obyvatelstva
- A mnohé další

DÁLKOVÝ PRŮZKUM ZEMĚ

Metody dálkového průzkumu Země jsou cenným zdrojem informací o krajinné sféře. Využívá se družic a speciálních letadel. Jedná se o sběr dat pomocí pozorování.

První umělá družice byla na oběžnou dráhu vypuštěna v roce 1957

Družice se dělí podle charakteru oběhu kolem Země

Většina družic obíhá po kruhové dráze

- Kruhová polární družice obíhá nad zemskými póly
- Kruhová rovníková družice obíhá nad rovníkem

Jiným typem oběžné dráhy je dráha šikmá.

Družicové nebo letecké snímky vznikají zaznamenáváním krátkovlnného slunečního záření, které se odráží od zemského povrchu.

Druhou možností je záznam tepelného záření, které zemský povrch vyzařuje do atmosféry.

Součástí dálkového průzkumu Země je fotogrammetrie, která se zabývá zpracováním informací na fotografických snímcích. Dálkový průzkum Země má široké uplatnění v mnoha oborech.